

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

17 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție,
în următoarea componență:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun, Nadejda Toma,
Anatolie Țurcan, Elena Cobzac, Victor Boico,

a judecat, în ședința de judecată, recursul în interesul legii, despre unificarea practicii judiciare, privind calificarea acțiunilor de încălcare grosolană a ordinii publice (art. 287 CP), însoțite de violență soldată cu vătămarea medie (art. 152 CP), gravă a integrității corporale sau a sănătății (art. 151 CP) ori cu omorul intenționat al persoanei (art. 145 CP), declarat de

***Procurorul General al Republicii Moldova,
Alexandr Stoianoglo.***

În fața Plenului Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție, recursul în interesul legii a fost susținut de dl Mircea Roșioru, adjunct al Procurorului General.

Asupra recursului menționat, Colegiul Penal

c o n s t a t ă:

1. Procurorul General al Republicii Moldova, Alexandr Stoianoglo, a declarat recurs în interesul legii, despre unificarea practicii judiciare, privind calificarea acțiunilor de încălcare grosolană a ordinii publice (art. 287 CP), însoțite de violență soldată cu vătămarea medie (art. 152 CP), gravă a integrității corporale sau a sănătății (art. 151 CP), ori cu omorul intenționat al persoanei (art. 145 CP), solicitând: *„Pronunțarea unei decizii, prin care să se soluționeze problema de drept ridicată, în sensul calificării acțiunilor de încălcare grosolană a ordinii publice, însoțite de violență soldată cu vătămarea medie ori gravă a integrității corporale, sau a sănătății, sau, după caz, cu omorul intenționat al persoanei, potrivit regulilor concursului ideal al infracțiunii, în temeiul art. 287 Cod penal, precum și în dependență de gradul de gravitate al violenței aplicate, în baza art. 145, 151 sau 152 din Codul penal corespunzător”*.

2. Recurentul a invocat că este soluționată diferit și neunitar calificarea acțiunilor ce încalcă grosolan ordinea publică, în cazul în care acestea sunt însoțite de aplicarea violenței, soldată cu vătămarea medie, gravă sau omorul intenționat al persoanei.

Or, în unele cazuri, instanța de recurs ordinar, prin deciziile pronunțate, a dispus calificarea acțiunilor nominalizate, în sensul art. 354 Cod contravențional și, după speță, în conformitate cu art. 145, 151 sau 152 Cod penal. În alte cazuri, a aplicat regulile concursului de infracțiuni și le-a încadrat, în baza art. 287, 145, 151 sau 152 Cod penal.

Astfel, în **primă orientare** a practicii, Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție a adoptat poziția, potrivit căreia acțiunile de încălcare grosolană a ordinii publice, însoțite de violență soldată cu vătămarea medie ori gravă a integrității corporale sau a sănătății, sau, după caz, cu omorul intenționat al persoanei, urmează a fi calificate în corespundere cu regulile concursului de infracțiuni, în temeiul art. 287 Cod penal și în dependență de gradul de gravitate al violenței aplicate, în baza art. 152, 151 sau 145 Cod penal (*decizia din 12.02.2020, în cauza penală nr. Ira-270/2020, decizia din 28.11.2019, în cauza penală nr. Ira-1692/2019, decizia din 10.12.2019, în cauza penală nr. Ira-1574/2019, decizia din 22.10.2019, în cauza penală nr. Ira-1198/2019, decizia din 10.09.2019, în cauza penală nr. Ira-1135/2019, decizia din 26.02.2019, în cauza penală nr. Ira-44/2019, decizia din 30.10.2018, în cauza penală nr. Ira-1485/2018, decizia din 6.03.2018, în cauza penală nr. Ira-356/2018, decizia din 2.05.2018, în cauza penală nr. Ira-851/2018, decizia din 28.03.2018, în cauza penală nr. Ira-569/2018*).

În **cea de-a doua orientare a practicii judiciare**, Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție a statuat că acțiunile de încălcare grosolană a ordinii publice, însoțite de violență soldată cu vătămarea medie ori gravă a integrității corporale sau a sănătății, sau, după caz, cu omorul intenționat al persoanei, urmează a fi calificate prin prisma art. 354 Cod contravențional și în dependență de gradul de gravitate al violenței aplicate, în baza art. 145, 151 sau 152 Cod penal (*decizia din 20.06.2019, în cauza penală nr. Ira-835/2019, decizia din 3.04.2019, în cauza penală nr. Ira-757/2019, decizia din 19.02.2019, în cauza penală nr. Ira-401/2019, decizia din 12.07.2017, în cauza penală nr. Ira-1030/2017, decizia din 6.06.2017, în cauza penală nr. Ira-452/2017*).

Totodată, conform art. 287 Cod penal, fapta de huliganism cunoaște patru modalități normative cu caracter alternativ: acțiunile care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor; acțiunile care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de amenințarea cu aplicarea violenței asupra persoanelor; acțiunile care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de opunerea de rezistență violentă reprezentărilor autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice; acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism sau obrăznicie deosebită.

În acest context, specific primei modalități a laturii obiective a componenței de infracțiune de huliganism, este că încălcarea grosolană a ordinii publice este însoțită de aplicarea violenței. Așa după cum se specifică și în pct. 3 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 4 din 19.06.2006 „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre huliganism”, în sensul art. 287 Cod penal, prin „violență” se înțelege violența soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale

sau a sănătății, fie cu vătămarea neînsemnată, care nu presupun nici dereglarea de scurtă durată a sănătății, nici pierderea neînsemnată și stabilă a capacității de muncă.

Având în vedere acest fapt, violența soldată cu vătămarea medie ori gravă a integrității corporale sau a sănătății, sau, după caz, cu omorul intenționat al persoanei, nu este cuprinsă de conținutul laturii obiective a infracțiunii de huliganism, ceea ce înseamnă că este necesar de a fi aplicat art. 287 din Codul penal, într-un concurs ideal cu una dintre infracțiunile prevăzute la art. 145, 151 sau 152 din Codul penal.

Unul dintre principiile fundamentale, statuat la art. 4 din Protocolul 7 adițional al CEDO, iar la nivel național, la art. 7 alin. (2) din Codul penal, este principiul *non bis in idem*, care semnifică, printre altele, că nimeni nu poate fi urmărit și sancționat, de două sau mai multe ori, pentru una și aceeași faptă. Cu toate acestea, sancționarea prin concurs a infracțiunii specificate la art. 287 Cod penal, cu una dintre infracțiunile stabilite de art. 145, 151 sau 152 Cod penal, nu înseamnă că aceeași violență este sancționată dublu, or, această construcție subsumează ipotezei descifrate în art. 33 alin. (4) Cod penal, care definește noțiunea de concurs ideal de infracțiuni, ca fiind acțiunea (inacțiunea) persoanei care întrunește elementele a mai multor infracțiuni.

Prin Legea nr. 277-XVI din 18.12.2008 pentru modificarea și completarea Codului penal, legiuitorul a abrogat litera c) din cadrul alin. (2) al art. 145 din Codul penal, litera i) din alin. (2) al art. 152 din Codul penal și litera h) din alin. (2) al art. 151 din Codul penal. Astfel, s-a exclus semnul calificativ „cu intenții huliganice”, anume cu scopul calificării prin concurs de infracțiuni a faptelor prevăzute la art. 145, 151 și 152 din Codul penal, cu art. 287 din Codul penal, când infracțiunile de vătămare corporală medie, gravă sau omorul persoanei sunt săvârșite din motive huliganice.

Potrivit pct. 18, 24 și 25 din Nota informativă la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, excluderea semnelor calificative „cu intenții huliganice” din art. 145, 151 și 152 Cod penal, s-a făcut de către Parlament, la propunerea Misiunii Norvegiene de Experți pentru promovarea Supremației Legii în Moldova, pe motiv că *această prevedere este foarte vagă. Nu se recomandă calificarea infracțiunii, în baza presupunerii făcute pe marginea intenției infractorului, deoarece acest fapt contravine principiului previzibilității legii penale. În orice caz, această infracțiune trebuie să fie pasibilă de pedeapsa stabilită la alin. (1). Astfel, în cazul în care, în urma acțiunilor prevăzute de art. 287, „Huliganismul” va surveni moartea unei sau mai multor persoane, aceste acțiuni vor fi calificate, în cumul cu art. 145 alin. (1) și, respectiv, alin. (2) (pct. 18 din Notă); vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății unei sau mai multor persoane, aceste acțiuni vor fi calificate, în cumul cu art. 151 alin. (1) și, respectiv, alin. (2) (pct. 24 din Notă); vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății unei sau mai multor persoane, aceste acțiuni vor fi calificate, în cumul cu art. 152 alin. (1) și, respectiv, alin. (2) (pct. 25 din Notă).*

O altă analiză logico-juridico-penală, aptă să răstoarne ipoteza de calificare a faptei de încălcare grosolană a ordinii publice, însoțite de violență soldată cu vătămarea medie ori gravă a integrității corporale sau a sănătății, sau, după caz, cu omorul intenționat al persoanei, conform art. 354 Cod contravențional, precum și, în dependență de gradul de gravitate al violenței aplicate, în temeiul art. 145, 151 și 152 din Codul penal, reiese dintr-un exemplu de speță, și anume: *X, aflându-se în incinta*

unui restaurant, a încălcat grosolan ordinea publică și, aplicând violență asupra lui Y, cu un baston, i-a cauzat o vătămare ușoară a integrității corporale.

În accepțiunea concursului dintre contravenție și faptele penale de vătămare corporală, acțiunile lui X ar fi încadrate juridic, ca infracțiune specificată la art. 287 alin. (3) Cod penal, faptă ce se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani. Dacă urmările prejudiciabile ar fi sub forma vătămării medii a integrității corporale, fapta s-ar încadra juridic, în baza art. 152 alin. (1) Cod penal, care se pedepsește cu închisoare de până la 5 ani, la care s-ar adăuga o eventuală sancționare contravențională.

O asemenea calificare denotă o discrepanță între gravitatea faptei săvârșite și severitatea sancțiunii aplicate, fiind notoriu faptul că raportul dintre gravitatea faptei săvârșite și sancțiunea aplicată urmează să fie direct proporțional. Altă abordare ar încuraja făptuitorii să comită fapte prejudiciabile, cu consecințe mai grave, pentru ca, în final, să beneficieze de un tratament sancționatoriu mai favorabil.

Calificarea acțiunilor, în sensul art. 287 și art. 145, 151 și 152 Cod penal nu ar lipsi de conținut și importanță acțiuni adiacente ale laturii obiective a componenței de huliganism, care constă în aplicarea violenței. Bunăoară, violența aplicată, în contextul infracțiunii de huliganism, care se soldează cu vătămarea corporală medie, gravă sau cu omorul unei persoane, include, în sine, atât intenția de a încălca grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor, cât și partea ce excedează infracțiunea de huliganism, adică vătămarea medie, gravă sau omorul persoanei, astfel, fiind necesară și iminentă calificarea suplimentară și conform art. 145, 151 și 152 Cod penal.

Răspunderea, în virtutea art. 354 Cod contravențional, în asemenea cazuri, nu poate surveni, din motiv că actul huliganic contravențional *a priori* nu poate îngloba, în sine, acțiunile violente. Acestea depășesc limitele sferei contravenționalului. Potrivit art. 354 Cod contravențional, reprezintă huliganism nu prea grav – acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice. Prin acostare jignitoare, conform dicționarului explicativ al limbii române, se înțelege „adresarea supărătoare”. Astfel, acostarea jignitoare urmează a fi încadrată juridic, în limitele contravenționalului, iar acostarea jignitoare, urmată de violență, se va încadra în limitele penalului. În contextul dat, legiuitorul, prin incriminarea huliganismului în Codul penal, a făcut-o anume pentru a diferenția și a nu admite calificarea neîntemeiat de blândă a acostării jignitoare, însoțite de violență, iar calificarea ei, ca o simplă acostare, ar însemna interpretare eronată. Or, principiul *non bis in idem* nu ar trebui să devină un instrument de scutire neîntemeiată a infractorilor de pedeapsă. Instituit pentru protejarea drepturilor bănuیتului/invinuitului/inculpatului și fiind aplicat eronat, acest principiu duce, inevitabil, la lezarea drepturilor părților vătămate și la lezarea valorilor sociale, ocrotite de normele penale.

În concluzie, încadrarea juridică corectă a acțiunilor de încălcare grosolană a ordinii publice, însoțite de violență soldată cu vătămarea medie ori gravă a integrității corporale sau a sănătății, sau, după caz, cu omorul intenționat al persoanei, se realizează, prin prisma art. 287 Cod penal și, în dependență de gradul de gravitate al violenței aplicate, în baza art. 152, 151 sau 145 Cod penal. În acest mod, acțiunile menționate vor fi calificate complet și se va lua în considerare și gradul prejudiciabil

sporit al acestora, deoarece vor fi sancționate proporțional atât acțiunile huliganice, cât și acțiunile violente, care s-au soldat cu vătămări ale integrității corporale sau a sănătății, ce depășesc gradul vătămarilor ușoare sau neînsemnate.

3. Judecând recursul în interesele legii, pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul Penal concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

3.1. Legislația pertinentă.

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 4.11.1950

Protocolul nr. 7

Articolul 4. Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori

1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă, conform legii și procedurii penale ale acestui stat.

3. Nicio derogare de la prezentul articol nu este îngăduită, în temeiul art.15 din convenție.

Codul penal

Articolul 7. Principiul individualizării răspunderii penale și pedepsei penale

(2) Nimeni nu poate fi supus de două ori urmăririi penale și pedepsei penale pentru una și aceeași faptă.

Articolul 117. Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre două norme speciale

Concurența dintre două norme speciale are următoarele varietăți:

c) dintre două componente de infracțiuni cu circumstanțe agravante – infracțiunea se califică, în baza normei penale, care prevede o pedeapsă mai aspră.

Articolul 287. Huliganismul

(1) Huliganismul, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, de opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism sau obraznicie deosebită.

Articolul 145. Omorul intenționat

(1) Omorul unei persoane.

Articolul 151. Vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății

(1) Vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, care este periculoasă pentru viață ori care a provocat pierderea vederii, auzului, graiului sau a unui alt organ ori încetarea funcționării acestuia, o boală psihică sau o altă vătămare a sănătății, însoțită de pierderea stabilă a cel puțin o treime din capacitatea de muncă, ori care a condus la întreruperea sarcinii sau la o desfigurare iremediabilă a feței și/sau a regiunilor adiacente.

Articolul 152. Vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății

(1) Vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății, care nu este periculoasă pentru viață și nu a provocat urmările prevăzute la art.151, dar care a fost urmată fie de dereglarea îndelungată a sănătății, fie de o pierdere considerabilă și stabilă a mai puțin de o treime din capacitatea de muncă.

Codul contravențional

Articolul 354. Huliganismul nu prea grav

Huliganismul nu prea grav, adică acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice.

Codul de procedură penală

Articolul 22. Dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori

(1) Nimeni nu poate fi urmărit penal sau judecat pentru săvârșirea faptei penale cu privire la care a fost emisă o ordonanță neanulată de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală și/sau de clasare a cauzei, sau de refuz în pornirea urmăririi penale ori cu privire la care a fost pronunțată o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare, de achitare sau încetare a procesului penal.

3.2. Jurisprudența pertinentă.

Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 4 din 19.06.2006 „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre huliganism” 10. Instanțele de judecată vor ține seama că: 4) Omorul intenționat sau vătămarea intenționată gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății poate să reprezinte violența, care este aplicată tocmai în legătură cu încălcarea grosolană a ordinii publice, în acest caz, calificarea trebuie făcută, în temeiul art. 145, 151 sau 152 CP și art. 354 „Huliganismul nu prea grav” Cod contravențional. În cazuri de acest gen, nu este admisibilă aplicarea răspunderii, în virtutea art. 145, 151 sau 152 și art. 287 CP. Or, principiul de neadmitere a sancționării duble a aceluiași fapt interzice tragerea, de două ori, la răspundere penală pentru aceeași faptă, în cazurile de acest gen, violența este cea, pe care o desemnăm prin sintagma „aceeași faptă”; 5) Doar în cazul în care infracțiunea de huliganism este urmată de infracțiunea de omor intenționat ori de vătămarea intenționată gravă sau medie a integrității corporale ori a sănătății, cele săvârșite se vor încadra, în baza concursului real de infracțiuni, iar calificarea se va face, în acord cu art. 287 și art. 145, 151 sau 152 Cod penal”.

3.3. Opiniile doctrinare relevante.

Brînza S. și Stati V. susțin că este posibil ca omorul intenționat sau vătămarea intenționată gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății să reprezinte violența care este aplicată tocmai în legătură cu încălcarea grosolană a ordinii publice. În acest caz, calificarea trebuie făcută, conform art. 145, 151 sau 152 CP RM și art. 354 „Huliganismul nu prea grav” Cod contravențional. În cazuri de acest gen, nu este admisibilă aplicarea răspunderii, în baza art. 145, 151 sau 152 și art. 287 CP. Or, principiul de neadmitere a sancționării duble a aceluiași fapt interzice tragerea de două ori la răspundere penală pentru aceeași faptă. În cazurile de acest gen, violența este cea pe care o desemnăm prin sintagma „aceeași faptă”. Fiind aplicată o singură dată, violența nu poate fi luată în calcul de două ori, la calificare: prima dată, ca expresie a infracțiunii specificate la art. 145, 151 sau 152 CP RM; a doua dată, ca parte a infracțiunii prevăzute la art. 287 CP RM. O asemenea calificare prin concurs, pur și simplu, lipsește de conținut violența privită ca parte a infracțiunii stabilite la art. 287 CP RM. Sancționarea dublă pentru aceeași violență este inadmisibilă (Tratat de drept penal: Partea specială. Vol. II, Chișinău, 2015, pag. 685).

Reniță G. consideră că, în cazul în care acțiunile care încalcă grosolan ordinea publică sunt însoțite de o violență mai gravă decât cea absorbită de infracțiunea de huliganism (cea care depășește vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, fie vătămarea neînsemnată, care nu presupune nici dereglarea de scurtă durată a sănătății, nici pierderea neînsemnată și stabilă a capacității de muncă), ele nu mai pot reprezenta o parte a infracțiunii stipulate la art. 287 CP RM. Aceste acțiuni trebuie percepute distinct, alcătuind fapta specificată la art. 354 Cod contravențional. La fel, trebuie percepută distinct violența mai gravă (adică, omorul intenționat sau vătămarea intenționată gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății), care însoțește acțiunile ce încalcă grosolan ordinea publică. Substratul logic al acestei soluții rezidă în prohibiția valorificării duble a uneia și aceluiași violențe (pag. 21 din Revista Națională de Drept, nr. 1-3, 2018, Huliganismul ce implică acțiuni care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor: Divergențe jurisprudențiale. Partea II).

Lunca I. este de părerea că, în cazul în care violența aplicată de către făptuitor, în legătură cu încălcarea grosolană a ordinii publice, se exprimă sub forma omorului intenționat ori a vătămării

intenționate grave sau medii a integrității corporale sau a sănătății, calificarea se va face, în conformitate cu art. 145, 151, 152 CP RM și art. 354 „Huliganismul nu prea grav” Cod contravențional. Potrivit regulii absorbției, infracțiunea de huliganism nu poate absorbi infracțiunile stabilite la art. 145, 151, 152 CP RM, deoarece infracțiunea absorbantă trebuie să prevadă o pedeapsă mai aspră decât infracțiunea absorbită (pag. 46 din Revista Națională de Drept, nr. 8, 2016, Unele probleme privind interpretarea și aplicarea art. 287 Cod penal).

3.4. În corespundere cu art. 1 alin. (2), art. 16 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Curtea Supremă de Justiție este instanța judecătorească supremă, care asigură aplicarea corectă și uniformă a legislației de către toate instanțele judecătorești. Plenul Curții Supreme de Justiție examinează rezultatele generalizării practicii judiciare și adoptă hotărâri cu caracter explicativ.

Conform jurisprudenței CtEDO, rolul instanțelor supreme este să remedieze contradicțiile dintre soluțiile judiciare în cauze similare, pentru aplicarea efectivă a principiului certitudinii juridice (*Ștefan și Ștef vs România*, 27 ianuarie 2009, §33; *Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții vs România*, 29 noiembrie 2016, §123).

În virtutea art. 39 pct. 5) Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție adoptă hotărâri explicative în chestiunile de practică judiciară a aplicării uniforme a legislației penale și procesual penale. În conformitate cu art. 465¹ alin. (1) Cod de procedură penală, recursul în interesul legii este calea extraordinară de atac, prin care se asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii penale și de procedură penală, pe întreg teritoriul țării. Potrivit art. 465⁴ alin. (2) Cod de procedură penală, decizia pronunțată în interesul legii este obligatorie din ziua pronunțării și nu are efect asupra cauzelor deja soluționate printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă.

În temeiul celor enunțate supra, se reține că aspectele invocate în respectivul recurs în interesul legii vizează, în special, principiul *non bis in idem*, garantat de CEDO.

Or, aceste aspecte au fost elucidate în cauza *Sergey Zolotukhin vs Rusia*, 10 februarie 2009, §81-82, în care Curtea Europeană a reținut că articolul 4 din Protocolul nr. 7 interzice, ca o a doua infracțiune să fie pedepsită în baza unor fapte identice, în mod substanțial, cu cele care au servit ca bază pentru prima infracțiune, indiferent de încadrarea sa juridică.

Deci articolul 4 al Protocolului nr. 7 trebuie să fie înțeles în sensul în care interzice urmărirea penală sau judecarea celei de-a doua „infracțiuni”, în măsura în care aceasta decurge din fapte identice, în mod substanțial.

De asemenea, în vederea asigurării aplicării corecte și uniforme a legislației de către toate instanțele judecătorești, Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat Hotărârea din 19.06.2006, nr. 4 – „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre huliganism”, în care a estimat că: „Huliganismul însoțit de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violente constituie atât violența psihică, cât și cea fizică, ce se poate manifesta prin cauzarea unor prejudicii sănătății, care pot surveni în urma săvârșirii unor acțiuni cu caracter violent, produse prin aplicarea de lovituri, prin imobilizarea, îmbrâncirea, punerea unei piedici victimei, urmate de vătămarea integrității corporale sau de leziuni corporale, sau fără cauzarea prejudiciului sănătății. Este necesar de explicat că, în sensul art. 287 Cod penal, prin „violență” se înțelege violența soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, fie cu vătămare neînsemnată, care nu presupune nici

dereglarea de scurtă durată a sănătății, nici pierderea neînsemnată și stabilă a capacității de muncă.

Omorul intenționat sau vătămarea intenționată gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății poate să reprezinte violența, care este aplicată tocmai în legătură cu încălcarea grosolană a ordinii publice, în acest caz, calificarea trebuie făcută, în temeiul art. 145, 151 sau 152 CP și art. 354 „Huliganismul nu prea grav” Cod contravențional. În cazuri de acest gen, nu este admisibilă aplicarea răspunderii, în baza art. 145, 151 sau 152 și art. 287 CP. Or, principiul de neadmitere a sancționării duble a aceleiași fapte interzice tragerea, de două ori, la răspundere penală pentru aceeași faptă, în cazurile de acest gen, violența este cea, pe care o desemnăm prin sintagma „aceeași faptă”. Doar în cazul în care infracțiunea de huliganism este urmată de infracțiunea de omor intenționat ori de vătămarea intenționată gravă sau medie a integrității corporale ori a sănătății, cele săvârșite se vor încadra în baza concursului real de infracțiuni, iar calificarea se va face, prin prisma art. 287 și art. 145, 151 sau 152 Cod penal”.

Prin urmare, speței abordate îi este relevantă doctrina, cât și jurisprudența națională și internațională, conform căreia, în cazul în care omorul intenționat, vătămarea intenționată gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății rezultă din violența aplicată, în cadrul încălcării grosolane a ordinii publice (art. 287 Cod penal), calificarea se va efectua, în virtutea art. 145, 151 sau 152 Cod penal și art. 354 Cod contravențional (Huliganismul nu prea grav). Nu este admisibilă aplicarea răspunderii, în baza art. 145, 151, 152 și art. 287 Cod penal, deoarece principiul *non bis in idem* interzice tragerea, de două ori, la răspundere penală și sancționarea pentru aceeași faptă. La caz, violența enunțată reprezintă „aceeași faptă”.

Pe lângă aceasta, acțiunile care încalcă grosolan ordinea publică, fiind însoțite de o violență mai gravă decât cea absorbită de infracțiunea de huliganism – vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății și vătămarea neînsemnată, nu mai pot constitui o parte a infracțiunii stabilite la art. 287 Cod penal. Or, infracțiunea de huliganism (art. 287 Cod penal) nu poate absorbi infracțiunile stipulate la art. 145, 151 și 152 Cod penal, deoarece infracțiunea absorbantă trebuie să prevadă o pedeapsă mai aspră, decât infracțiunea absorbită (art. 117 lit. c) Cod penal).

În același timp, atunci când infracțiunea de huliganism este urmată de cea de omor intenționat, de vătămarea intenționată gravă sau medie a integrității corporale ori a sănătății, cele săvârșite vor fi calificate, potrivit concursului real de infracțiuni, prin prisma art. 287 și art. 145, 151 sau 152 Cod penal.

4. În conformitate cu prevederile art. 30 alin. (8) și art. 465⁴ Cod de procedură penală, Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

1. Se admite recursul în interesul legii, declarat de Procurorul General al Republicii Moldova, Alexandr Stoianoglo, în vederea asigurării interpretării și aplicării unitare a legii penale și de procedură penală.

2. În cazul în care, în cadrul infracțiunii de huliganism, prevăzute la art. 287 Cod penal, este aplicată violența soldată cu omorul intenționat, vătămarea intenționată gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății, acțiunile făptuitorului vor fi calificate, în temeiul art. 145, 151 sau 152 Cod penal și art. 354 Cod contravențional (Huliganismul nu prea grav).

Atunci când infracțiunea de huliganism este urmată de cea de omor intenționat, de vătămarea intenționată gravă sau medie a integrității corporale ori a sănătății, faptele vor fi calificate, potrivit concursului de infracțiuni, în baza art. 287 și art. 145, 151 sau 152 Cod penal.

3. Decizia este obligatorie din ziua pronunțării și nu are efect asupra cauzelor deja soluționate printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, fiind pronunțată integral la 14 ianuarie 2021.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Nadejda Toma

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac

Victor Boico

Opinie separată

a judecătorului Timofti Vladimir conform art. 339 alin (7), 340 alin (3) Cod de procedură penală, în cadrul judecării recursului în interesul legii, despre unificarea practicii judiciare, privind calificarea acțiunilor de încălcare grosolană a ordinii publice (art. 287 CP), însoțite de violență soldată cu vătămarea medie (art. 152 CP), gravă a integrității corporale sau a sănătății (art. 151 CP) ori cu omorul intenționat al persoanei (art. 145 CP), declarat de Procurorul General al Republicii Moldova, Stoianoglo Alexandr.

1. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 17 decembrie 2020, în conformitate cu prevederile art. 30 alin. (8) și art. 465⁴ Cod de procedură penală, s-a decis:

1. *Admiterea recursului în interesul legii, declarat de Procurorul General al Republicii Moldova, Stoianoglo Alexandr, în vederea asigurării interpretării și aplicării unitare a legii penale și de procedură penală.*

2. *În cazul în care, în cadrul infracțiunii de huliganism, prevăzute de art. 287 Cod penal, este aplicată violența soldată cu omorul intenționat, vătămarea intenționată gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății, acțiunile făptuitorului vor fi calificate, în temeiul art. 145, 151 sau 152 Cod penal și art. 354 Cod contravențional (Huliganismul nu prea grav).*

3. *Atunci când infracțiunea de huliganism este urmată de cea de omor intenționat, de vătămarea intenționată gravă sau medie a integrității corporale ori a sănătății, faptele vor fi calificate, potrivit concursului de infracțiuni, în baza art. 287 și art. 145, 151 sau 152 Cod penal.*

2. Am semnat cu respect decizia, dar nu am fost de acord cu motivarea și parțial cu soluția adoptată, și am propus o altă soluție în conformitate cu prevederile art. 30 alin. (8) și art. 465³-465⁴ Cod de procedură penală:

1. *De admis recursul în interesul legii, declarat de Procurorul General al Republicii Moldova, Stoianoglo Alexandr, în vederea asigurării interpretării și aplicării unitare a legii penale și de procedură penală.*

2. *Infracțiunea de huliganism, prin care se atentează la persoană, cuprinde jignirea, durerile fizice, cauzarea de vătămări neînsemnate, ușoare sau medii, care nu necesită o calificare suplimentară în baza articolelor capitolului - "Infracțiuni/Contravenții contra vieții și sănătății persoanei".*

3. *Dacă victimei i se cauzează vătămări corporale grave sau omorul intenționat în cadrul infracțiunii de huliganism (cumul ideal), sau are loc cumulul real al acestor infracțiuni, în aceste cazuri acțiunile urmează a fi calificate conform art. art. 287 și 151 sau 145 Cod penal.*

3. Pentru a fi mai succint, invoc că susțin în tot ce este indicat în partea introductivă și în pct. 1-3.3 a deciziei Colegiului penal a Curții Supreme de Justiție din 17 decembrie 2020, în prezenta speță, iar la pct. 3.3. aş mai adăuga Opinia doctrinară relevantă expusă de Antoci Albert în numele Universității de studii politice

și economice europene "Constantin Stere", care eu în esență o susțin, unde se invocă că:

"Analizând practica judiciară, Jurisprudența CtEDO, opiniile autorilor autohtoni și de peste hotare ce au studiat și analizat problematica studiului, statutăm asupra faptului inițial de a realiza o delimitare al acelor acțiuni care prin latura obiectivă cad sub incidența prevederilor Codului contravențional sau după caz al Codului Penal.

Astfel, considerăm că atât timp cât persoana a avut de suferit leziuni corporale neînsemnate în rezultatul acostării jignitoare, fapt confirmat prin raportul de expertiză medico-legală, putem aprecia fapta dată drept contravenție, și din simplul fapt că acțiunile comise de către făptuitor nu conțin în sine acțiuni violente.

Din moment ce fapta este comisă cu aplicarea violenței care depășește gradul de leziune corporală neînsemnată, se conțin deja elementele constitutive ale infracțiunii de huliganism penal, dar care în procesul de realizare al acesteia survin și unele din consecințele prevăzute de art. 145, 151, 152 din CP, considerăm prezent concursul ideal de infracțiuni.

Cert este faptul că la determinarea calificării faptei ce constituie obiectul recursului, va influența modul cum se vor acumula materialele la fața locului cât și atitudinea conștiincioasă al organului de urmărire penală în procesul de acumulare și administrare a probelor.

Făptuitorul va purta răspundere pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art 287 CP și pentru una din infracțiunile prevăzute de art. 145, 151, 152 din CP, dacă se va constata acest fapt, deoarece în loc să se oprească în comiterea acțiunilor ilegale, acesta a continuat intenționat acțiunile sale. Astfel, dacă inițial acțiunile făptuitorului conțin latura obiectivă al infracțiunii de huliganism, se va considera că s-a comis o infracțiune reală - adică huliganismul penal. În cazul când în cadrul aceleiași acțiuni (huliganism penal) vor apărea și laturile obiective ale infracțiunilor prevăzute de art. 145, 151, 152 din CP, adică făptuitorul și-a continuat acțiunile sale ilegale, cu toate că a avut posibilitatea să se oprească, însă a ignorat acest fapt, considerăm prezentă în acest caz o infracțiune ideală.

Dilema existentă dintre teorie și practică este destul de interesantă și capătă diverse interpretări, în dependență de care poziție se ține una sau altă parte.

Pe de o parte este necesar realizarea unui proces echitabil, concomitent în timpul îndeplinirii acestui principiu nu trebuie de aplicat o interpretare defavorabilă a legii pentru făptuitor, prin omiterea unei duble pedepse pentru comiterea unei și aceleiași fapte care inițial se conturează în procesul calificării fapei prejudiciabile comise.

Din acest considerent este necesar respectarea principiul non bis in idem, pentru făptuitor, dar și este necesar respectarea principiului la un proces echitabil de care beneficiază partea vătămată.

Interpretarea eronată al acestora, în caz contrar ar avea drept efect încălcarea drepturilor ambelor părți, care s-ar considera nesatisfăcuți de actul de justiție.

Pe de altă parte, nici pedeapsa aplicată de instanța de judecată nu trebuie să fie una gravă, fapt ce ar contraveni hotărârilor Curții Constituționale ce a subliniat în nenumărate ori că interpretarea normelor de drept penal de către instanțele de

judecată trebuie să fie conformă cu esența infracțiunii și să fie previzibilă. În mod rezonabil instanțele de judecată nu sunt îndreptățite să recurgă la o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale sau la o aplicare prin analogie defavorabilă. O asemenea abordare este interzisă de articolul 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană. În consecință, cerința interpretării stricte a normei penale urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului, situație care are tangență comună pentru ambele părți participante la proces.

Respectiv, instanța de judecată la cercetarea cazului va ține cont și de toate circumstanțele ce au condiționat comiterea infracțiunii.

În concluzie art. 287 din CP, precum și art. 152, 151 sau 145 CP constituie acțiuni de încălcare grosolană a ordinii publice însoțite de violență soldată cu vătămare medie ori gravă a integrității corporale sau după caz, cu omorul intenționat al persoanei.

Astfel, acțiunile menționate pot fi calificate în comun cu condiția aprecierii complete al gradului prejudiciabil sporit al acestora cu sancționarea concomitentă și pentru comiterea de acțiuni huliganice, art. 287 din CP, cât și pentru comiterea de acțiuni violente soldate cu vătămarea integrității corporale, prevăzute de art. 152, 151 sau 145 CP.

Din această Opinie nu susțin numai necesitatea calificării/sancționării concomitente pentru cumul ideal de infracțiuni prevăzute de art. 287 Cod penal și art. 152 Cod penal, fiindcă consider că infracțiunea prevăzută de art. 287 Cod penal, cuprinde în totul infracțiunea prevăzută de art. 152 Cod penal, reieșind din sancțiunile la aceste articole, plus, consider că contravenția prevăzută de art. 354 Cod contravențional cuprinde numai violența psihică neînsemnată nu și cea fizică sau psihică care a-r putea provoca dureri fizice sau vătămări corporale de orice gravitate.

4. Nu am susținut motivele expuse în pct. 3.4 a prezentei decizii și parțial soluția adoptată, descrisă în dispozitiv la pct. 2 - primul alineat, în care s-a indicat că *"În cazul în care, în cadrul infracțiunii de huliganism, prevăzute la art. 287 Cod penal, este aplicată violența soldată cu omorul intenționat, vătămarea intenționată gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății, acțiunile făptuitorului vor fi calificate, în temeiul art. 145, 151 sau 152 Cod penal și art. 354 Cod contravențional (Huliganismul nu prea grav)",* din următoarele considerente.

4.1. Consider că în prezenta decizie nu s-au tălmăcit clar aspecte relevante ale dispoziției infracțiunii prevăzute de art. 287 Cod penal, cum ar fi *"încălcarea grosolană a ordinii publice", "aplicarea violenței asupra persoanelor" și "obraznicie deosebită",* precum și cele descrise în pct. 4.3 a prezentei Opinii.

Astfel, constat că în motivarea deciziei adoptate lipsește argumentarea diferenței dintre dispozițiile art. 354 Cod contravențional și art. 287 Cod penal, sub aspectul violenței cuprinse în dispozițiile acestor articole, ceea ce a format în esență fondul acestei spețe, cu atât mai mult că *"acostarea jignitoare" și "acțiuni similare"* prevăzute de art. 354 Cod contravențional, potrivit Dicționarului explicativ (DEX) cuprind numai violență psihică neînsemnată, rezumându-se la o *"adresare supărătoare",* adică nu cuprind violența fizică aplicată asupra persoanei. Consider că diferența dintre *"huliganismul nu prea grav"* și *"huliganismul"* prevăzut de Codul penal, constă în gradul gravității încălcării ordinii publice.

În pct. 2-3 ale Hotărârii Plenului Curții Supreme nr. 4 din 19.06.2006 "Cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre huliganism" s-au descris-explicat ce acțiuni (noțiuni) sunt cuprinse de art. 287 alin. (1) Cod penal și anume:

"Infrațiunea de huliganism, prevăzută la alin. (1) art.287 CP, se poate realiza prin comiterea uneia dintre următoarele acțiuni:

1) acțiuni intenționate, care încalcă grosolan ordinea publică însoțite de:
a) aplicarea violenței asupra persoanelor;
b) amenințarea cu aplicarea violenței asupra persoanelor;
c) opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane, care curmă actele huliganice;

2) acțiuni care, prin conținutul lor, se deosebesc prin cinism;

3) acțiuni care, prin conținutul lor, se deosebesc prin obraznicie deosebită.

Reieșind din dispozițiile legii penale, instanțele judecătorești vor distinge trei forme de huliganism, pasibile de răspundere penală, și anume:

1. huliganism simplu, prevăzut de art. 287 alin. (1) CP;

2. huliganism calificat, prevăzut de art. 287 alin. (2) CP;

3. huliganism agravat, prevăzut de art. 287 alin. (3) CP dacă această faptă este săvârșită cu aplicarea sau cu încercarea aplicării armei sau a altor obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau sănătății.

Ordine publică înseamnă o totalitate de relații sociale ce asigură o ambianță liniștită de conviețuire în societate, de inviolabilitate a persoanei și a integrității patrimoniului, precum și activitatea normală a instituțiilor de stat și publice.

Încălcare grosolană a ordinii publice ce exprimă o vădită lipsă de respect se consideră săvârșirea unor acțiuni intenționate ce atentează la regulile sociale și morale de conviețuire, care sunt încălcate într-un mod grosolan și demonstrativ de către violatorul ordinii publice prin necuviință, neobrazare, comportare batjocoritoare cu cetățenii, prin înjosire a onoarei și demnității persoanei, încălcare îndelungată și insistentă a ordinii publice, zădărniciere a activităților de masă, suspendare temporară a activității normale a întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, transportului obștesc etc. Concluzionăm că, **prin „acțiuni care încalcă grosolan ordinea publică” se înțelege** fapta săvârșită în public, îndreptată împotriva ordinii publice, care se concretizează în acostarea jignitoare a persoanelor, în alte acțiuni similare, ce încalcă normele etice, tulbură ordinea publică și liniștea persoanelor.

Huliganismul însoțit de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violente constituie atât violența psihică, cât și cea fizică, ce se poate manifesta prin cauzarea unor prejudicii sănătății, care pot surveni în urma săvârșirii unor acțiuni cu caracter violent, produse prin aplicarea de lovituri, prin imobilizarea, îmbrâncirea, punerea unei piedici victimei, urmate de vătămarea integrității corporale sau de leziuni corporale, sau fără cauzarea prejudiciului sănătății.

Notă: Este necesar de explicat că, în sensul art.287 Cod penal, **prin „violență” se înțelege violența soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a**

sănătății, fie cu vătămare neînsemnată, care nu presupun nici dereglarea de scurtă durată a sănătății, nici pierderea neînsemnată și stabilă a capacității de muncă.

Amenințarea presupune orice act prin care se realizează o constrângere morală, de natură să insufle temere cu privire la aplicarea violenței fizice, urmată de provocarea unor leziuni de gravitate diferită, inclusiv pînă la cauzarea morții.

Se menționează că amenințarea cu aplicarea violenței trebuie să aibă un caracter real. Este necesar ca victima, reieșind din circumstanțele concrete de expunere a amenințării, să perceapă, ca fiind considerabilă verosimilitatea realizării amenințării. În ipoteza dată, nu este necesară calificarea suplimentară, potrivit art.155 CP, în caz contrar, va fi încălcat principiul de neadmitere a sancționării duble a aceleiași fapte. De această dată, amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății reprezintă modalitate faptică a acțiunii adiacente a huliganismului.

Prin **opunere de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice** se înțelege săvârșirea unor acțiuni fizice active de opunere de rezistență, care se realizează în procesul comiterii actelor de huliganism. Ignorarea cerințelor persoanelor indicate de a înceta activitatea huliganică nu constituie opunere de rezistență. Numai intervenția fizică, folosirea forței pentru curmarea acțiunilor fizice se consideră drept opunere de rezistență. Prin **„altă persoană care curmă actele huliganice”** trebuie de înțeles persoana care contracarează activ huliganismul, încercând să impună în mod silit încetarea activității infracționale sau să rețină făptuitorul, ori să realizeze alte fapte active. Nu se are în vedere persoana care se limitează doar la o observație, revoltă sau la o altă formă pasivă a atitudinii de neacceptare a manifestărilor huliganice.

Prin **huliganism însoțit de un cinism deosebit** se are în vedere încălcarea insistentă și demonstrativă a regulilor morale, manifestată prin disprețuire și batjocură față de bolnavi, de persoanele în etate, aflate în stare de neputință, prin purtare nerușinată în prezența altor persoane, trezind indignarea acestora, etc.

Sub **obraznicie deosebită** se înțeleg acțiunile de încălcare grosolană a ordinii publice **însoțite de acte de violență** asupra persoanei, de distrugere și degradare a bunurilor proprietarului, întreruperea temporară a activității normale a întreprinderilor, instituțiilor sau organizațiilor etc.

Acțiunile de huliganism sunt orientate, de regulă, spre public, spre reacția publicului, implicînd jignirea demnității publice și încălcarea grosolană a ordinii publice. Huliganismul reprezintă o faptă săvârșită în public, însă nu neapărat într-un loc public. Acțiunile de huliganism, în spațiu și timp, se pot desfășura și în locuri nepopulate sau noaptea, dar cu încălcarea ordinii publice.

Conform lit.c) și e) art.131 CP, fapta se consideră a fi săvârșită în public și atunci când este comisă: într-un loc inaccesibil publicului, cu intenția însă, ca fapta să fie auzită sau văzută, dacă aceasta s-a produs față de două sau mai multe persoane; prin orice mijloace, la care, recurgînd făptuitorul, își dădea seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului. În corespundere cu art.131 lit.a), b) și e) Cod penal, prin faptă săvârșită în public se înțelege fapta comisă într-un loc care, prin natura sau destinația lui, este întotdeauna accesibil publicului, în orice alt loc accesibil publicului, dacă în momentul săvârșirii faptei erau de față două sau mai

multe persoane; prin orice mijloace, la care, recurgând făptuitorul, își dădea seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului. În temeiul art. 134⁷ Cod penal, prin loc de utilizare publică se înțeleg părțile clădirii, ale terenului, ale străzii ori ale unui alt loc, care sunt accesibile sau deschise publicului permanent, periodic sau ocazional și care includ orice loc comercial, cultural, educațional, de divertisment, de recreație sau oricare alt loc similar, accesibil sau deschis publicului.

Desconsiderarea deplină a ordinii publice o demonstrează dorința făptuitorului de a profita de un pretext neînsemnat pentru răfuiala cu victima. În frecvente cazuri, pretextul pentru săvârșirea infracțiunii din motive huliganice este, în genere, aproape imposibil de identificat, deoarece un astfel de pretext este în totală necorespondență cu fapta comisă și cu urmările produse de aceasta.

La fel, se pot comite și acțiuni de huliganism habitual: în apartamente comunale, (apartamente, sedii de întreprinderi, terenuri private, mijloace de transport personal, în ogrăzi, scară etc.).

Instanțele de judecată, la examinarea cauzelor penale, ce au ca obiect infracțiunile de huliganism, vor ține cont de faptul că comiterea infracțiunii de huliganism, într-un loc public, nu este o caracteristică obligatorie a acestei infracțiuni. Obligatoriu este modul public al infracțiunii: actele huliganice sunt săvârșite în prezența unor persoane sau rezultatul actelor huliganice devine inevitabil cunoscut altor persoane.

În cele mai frecvente cazuri, infracțiunea de huliganism este comisă în prezența altor persoane, care ar putea fi victime sau martori. Însă este de menționat că nu poate fi exclusă ipoteza, ca acțiunile de huliganism să fie comise în absența persoanelor străine. Totuși este important, ca autorul să recurgă la astfel de procedee, care să facă posibil, ca fapta sau comunicarea despre aceasta să ajungă la cunoștința publicului (de exemplu, afișează unele texte sau unele imagini cu caracter ofensator, pe timp de noapte, într-un loc public, unde la momentul dat, nu se aflau alte persoane."

Reieșind din motivele expuse în pct. 4.1. al acestei Opinii separate, consider că nu ar fi corectă calificarea acțiunilor prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal (în cazuri când este încălcată grosolan ordinea publică, prin acțiuni ce se deosebesc prin obrăznicie deosebită) în baza art. 354 Cod contravențional, care nici pe departe nu cuprinde aceste noțiuni prevăzute de Codul penal și explicate amănunțit în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4 din 18.06.2006 în pct. 2-3, ce consider că corespunde cerințelor CtEDO (cauza Rohlena vs Cehia din 27.01.2015 §50, 51) prin care s-a învocat că "instanțele de judecată sunt competente de a înlătura dubiile ce persistă cu ocazia interpretării normelor".

Mai remarc că în logica expusă de Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în prezenta decizie, acțiunile huliganice prin care se încalcă grosolan ordinea publică exprimată printr-o vădită lipsă de respect față de societate, care produc vătămări neînsemnate sau ușoare ale integrității corporale, prevăzute de art. 78 Cod contravențional, ar urma să fie calificate în baza art. 354 și 78 Contravențional, ce contravine Notei din pct. 3 a Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4 din 19.06.2006, nominalizate anterior, care la fel a rămas fără argumentare în prezenta decizie. Îmi exprim dezacordul cu o astfel de logică.

4.2. Nu susțin ca relevantă în speța dată Hotărârea CtEDO (Marea Cameră) în cauza Zolotuhin S. vs. Federația Rusă din 10.02.2009, unde CtEDO a constatat încălcarea art. 4 Protocolul nr. 7 la Convenție § 62, 120 (*principiul non bis in idem*), pentru faptul că învinuirea de comitere a infracțiunii de huliganism (descrișă în Rechizitoriu) se referea la aceeași purtare - acțiuni, în legătură cu care Zolotuhin S. a fost recunoscut vinovat de comiterea "*huliganismului nu prea grav*" și cuprindea în esență aceeași faptă, (cum ar fi în Republica Moldova art. 287 Cod penal și art. 354 Cod contravențional).

În pct. 82 a acestei Hotărâri CtEDO, s-a tălmăcit principiul cuprins de art. 4 Protocolul nr. 7 la Convenție ca interzicerea urmăririi sau pedepsirii penale a persoanei a 2-a oară pentru fapte identice sau fapte care sunt în esență aceleași, pentru care a fost deja condamnată persoana printr-o hotărâre definitivă.

Totodată în pct. 72 a acestei Hotărâri CtEDO s-a făcut referire la Hotărârea CtEDO în cauza Oliveira vs. Switzerland din 30.07.1998, unde s-a explicat că într-o acțiune pot fi elementele mai multor infracțiuni (concurs ideal - art. 33 alin. (4) Cod penal), care pot fi examinate separat, chiar dacă ele constituie o parte dintr-o faptă infracțională (în speță fiind: 1) Încălcarea a Regulilor de circulație rutieră; 2) Cauzarea din imprudență a vătămarilor corporale).

Consider că jurisprudența CtEDO, art. 115-117 din Codul penal, dau o tălmăcire clară noțiunilor relevante pentru calificarea infracțiunilor, iar calificarea acțiunilor pentru cumul ideal de infracțiuni nu este interzisă de art. 4 Protocolul nr. 7 la Convenție, fiind posibilă calificarea acțiunilor în baza art. 287 alin. (1) Cod penal și art. 151, 145 Cod penal, care în esență se deosebesc după obiectul infracțiunilor, art. 287 Cod penal având ca obiect juridic principal - apărarea ordinii publice, iar art. 151, 145 Cod penal - viața și sănătatea persoanei.

În esență, are importanță majoră descrierea faptelor criminale în Rechizitoriu de către procurori și în hotărârile judecătorești de către judecători, iar pentru a evita diferitele tălmăciri ale calificării cumulului ideal de infracțiuni, procurorii în Rechizitorii și judecătorii în hotărârile judecătorești nu trebuie să descrie exact aceeași faptă de 2-ă ori și să o califice în mod diferit, dar trebuie să descrie faptele cât mai exact în corespundere cu dispoziția articolului incriminat, conform prevederilor art. 115 Cod penal, să fie descrise acțiunile care reflectă cel mai exact natura juridică a faptei prejudiciabile.

Ca exemplu pot invoca fapta criminală descrisă corect în opinia mea, în cazul concursului ideal de infracțiuni (art. 151 alin. (1) și art. 287 alin. (3) Cod penal, în cauza penală S.F., decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-2163/2020, fiind descrisă în felul următor:

"Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că S. F., la 17 septembrie 2019, aproximativ la ora 17:15, aflându-se în mun. Chișinău la intersecția străzilor Igor Vieru cu bulevardul Mircea cel Bătrân, încălcând grosolan ordinea publică, a inițiat un conflict cu C. C. și Z. M., ulterior în continuarea acțiunilor sale huliganice a aplicat violența fizică și anume a lovit cu cuțitul - obiectul pentru vătămarea integrității corporale, ca rezultat cauzând lui C. C. vătămări corporale ușoare sub formă de plagă în regiunea abdomenului, și lui Z. M. vătămări corporale sub formă de plagă în regiunea abdomenului - a săvârșit acțiunile, care prin

conținutul său se deosebesc printr-o obraznicie deosebită, care s-a manifestat prin ignorarea demonstrativă a normelor morale general acceptate.

Tot el, S. F., tot acolo, în mun. Chișinău intersecția străzilor Igor Vieru cu bulevardul Mircea cel Bătrân, la 17 septembrie 2019, aproximativ la ora 17:15, în cadrul comiterii actului de huliganism agravat, acționând cu intenție directă, urmărind scopul vătămării integrității corporale și a sănătății, conștientizând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările și dorind în mod conștient survenirea lor, în urma unui conflict iscat spontan, i-a aplicat părții vătămate Z. M. o lovitură cu un cuțit în regiunea abdomenului, cauzându-i conform Raportului de expertiză judiciară medico-legală nr. 201902D2144 din 18 octombrie 2019, plagă penetrantă a peretelui abdominal anterior cu lezarea trans fixantă a jejunului și mezenterului; lezarea vaselor sigmoide cu hemoragie activă, hemoperitoneum (1000 ml), care prezintă pericol pentru viață și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare corporală gravă".

Procurorul în Rechizitoriu și toate instanțele în hotărârile judecătorești, consider că corect au calificat acțiunile descrise în baza:

- art. 287 alin.(3) Cod penal - huliganism agravat, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică și exprimă o vădită lipsă de respect față de societate, însoțite de aplicarea altor obiecte pentru vătămarea integrității corporale și care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obraznicie deosebită;

și

- art. 151 alin.(1) Cod penal - vătămarea intenționată gravă a integrității corporale și a sănătății, care este periculoasă pentru viață.

Nu accept ca în spețe similare cu speța dată, acțiunile calificate în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, să fie recalificate în baza art. 354 Cod contravențional, care prevede numai "acostarea jignitoare" și "acțiuni similare...", care se sancționează cu amendă de la 6 la 30 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 60 ore, ce evident este prea blând și nu reflectă gravitatea încălcării ordinii publice prin acțiunile curpinse de textul art. 287 Cod penal descrise în exemplul dat.

4.3. Consider că motivarea din această decizie nu ia în considerare și prevederile art. 115-117 Cod penal, care stabilesc cum se efectuează calificarea infracțiunilor și astfel nu accept ignorarea tălmăcirii indicilor calificativi a infracțiunii de huliganism în prezenta decizie, cum ar fi:

- art. 287 alin. (2) lit. a) Cod penal - "*de o persoană care anterior a săvârșit un act de huliganism*";

- art. 287 alin. (3) Cod penal - "*cu aplicarea sau cu încercarea aplicării armei sau a altor obiecte pentru vătămarea integrității sau a sănătății*";

Este lipsă totală în prezenta decizie a tălmăcirii a unei părți a dispoziției art. 287 alin. (1) Cod penal (*ca acțiuni intenționate însoțite de amenințarea cu aplicarea violenței....opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele de huliganism...cinismul*), ce în în opinia mea nicicum nu poate fi calificat în baza art. 354 Cod contravențional (*huliganismul nu prea grav, adică ca acostare jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, sau alte acțiuni similare ce tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice*), ce după gradul

gravității încălcării ordinii publice este evident mai redus și nu poate înlocui acțiunile/noțiunile cuprinse de infracțiunea prevăzută de art. 287 Cod penal.

4.4. Cu referire la cumulul real de infracțiuni, susțin soluția din decizie, unde este indicat că: *"3. Atunci când infracțiunea de huliganism este urmată de cea de omor intenționat, de vătămarea intenționată gravă sau medie a integrității corporale ori a sănătății, faptele vor fi calificate, potrivit concursului de infracțiuni, în baza art. 287 și art. 145, 151 sau 152 Cod penal"*.

5. Reieșind din sancțiunile art. 287; 152; 151; 145 Cod penal, care stabilesc gravitatea infracțiunilor, consider că infracțiunea prevăzută de art. 287 Cod penal, prin care se atentează la persoană prin violență, cuprinde jignirea, durerile fizice, cauzarea de vătămări neînsemnate sau medii, care nu necesită o calificare suplimentară în baza articolelor capitolului - *"Infracțiuni/Contravenții contra vieții și sănătății persoanei"*.

Dar dacă victimei i se cauzează vătămări corporale grave sau omorul intenționat, în cadrul comiterii infracțiunii de huliganism (cumul ideal de infracțiuni) în acest caz acțiunile urmează a fi calificate conform art. 287 și 151 sau 145 Cod penal.

6. Reieșind din aceste motive am propus soluția indicată în pct. 2 a prezentei Opinii separate, dar nu am fost susținut de ceilalți judecători.

Judecător

Timofti Vladimir